

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΣΤΙΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ

Καραγιάννης-Χατζάκος Ορέστης
Επιβλέπων καθηγητής: Καναρέλης Θεοκλής

2020

Διπλωματική εργασία

Ανάπλαση των ιαματικών λουτρών στις Θερμοπύλες
Reshaping of the thermal springs at Thermopylae

Καραγιάννης-Χατζάκος Ορέστης

Επιβλέπων καθηγητής: Καναρέλης Θεοκλής

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

2020

Περιεχόμενα

σελ.6	Περίληψη
σελ.7	Summary
σελ.8	Εισαγωγή
σελ.9	Ιαματικές πηγές
σελ.11	Τουρισμός υγείας και ιαματικός τουρισμός
σελ.12	Ιστορική ανασκόπηση
σελ.15	Ο τουρισμός υγείας στην Ευρώπη
σελ.17	Η περίπτωση της Ελλάδας
σελ.19	Τα λουτρά των Θερμοπυλών
σελ.28	Σχεδιασμός
σελ.29	Σχέδια
σελ.30	Αξονομετρικό - Κάτοψη Δώματος
σελ.31	Γενική Κάτοψη
σελ.32	Κάτοψη Συγκροτήματος Λουτρών
σελ.33	Όψεις Συγκροτήματος Λουτρών
σελ.34	Κατόψεις Ξενοδοχειακής Μονάδας
σελ.35	Όψεις Ξενοδοχειακής Μονάδας
σελ.36	Κάτοψη και Όψεις Αναψυκτηρίου
σελ.37	Τομές
σελ.38	Αξονομετρικό
σελ.39	Τρισδιάστατες Απεικονίσεις
σελ.47	Βιβλιογραφία

Περίληψη

Στην περιοχή των Θερμοπυλών, στις παρυφές του όρους Καλλίδρομο, εντοπίζονται οι ιαματικές πηγές των Θερμοπυλών. Εκεί, το 1935, δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά τα λουτρά των Θερμοπυλών. Πρόκειται για ένα σύνολο έξι υπάρχοντων κύριων κτηριακών όγκων, οι οποίοι χτίστηκαν σταδιακά μεταξύ του 1958 και του 1990 και περιλαμβάνουν δύο ξενοδοχειακές μονάδες, ένα κτήριο υδροθεραπευτηρίου και τις δευτερεύοντες λειτουργίες τους. Η σημερινή κατάσταση των κτηρίων στο χώρο είναι παραμελημένη και οι εγκαταστάσεις δεν προσφέρονται για γενική χρήση. Κάποια κτήρια είναι εγκαταλελειμμένα, ενώ όσα παραμένουν σε λειτουργία έχουν λάβει διαφορετική χρήση από την αρχική τους.

Οι ιαματικές πηγές των Θερμοπυλών δέχονται καθημερινά επισκέπτες που έρχονται να λουστούν στα νερά της πηγής, όμως η υπάρχουσα κτηριακή κατάσταση δεν είναι σε θέση να δεχθεί κανέναν. Η παρούσα διπλωματική καλείται να φανταστεί εκ νέου τα λουτρά των Θερμοπυλών. Καταργώντας τους υφιστάμενους κτηριακούς όγκους σχεδιάζεται ένα νέο συγκρότημα λουτρών στο χώρο, καθώς και μια νέα ξενοδοχειακή μονάδα και ένα αναψυκτήριο. Η κίνηση στο χώρο διατηρεί στοιχεία και γεγονότα από την υφιστάμενη κατάσταση, ενώ παράλληλα επαναπροσδιορίζονται οι ανάγκες και προσφέρονται νέοι χώροι και εμπειρίες.

Summary

In the area of Thermopylae, at the bottom of the mountain Kallidromo, are located the thermal springs of Thermopylae. There, in 1935, were created for the first time the baths of Thermopylae. They consist of a total of 6 existing main buildings, which were built progressively between 1958 and 1990 and include two hotels, the building of the baths and buildings with secondary functions. Today's situation of the buildings in the area is neglected and the facilities are not suited for public use. Some of the buildings are at an abandoned state, while the rest have taken different functions than their original ones.

People visit the thermal springs of Thermopylae daily in order to bath themselves into the spring's waters, but the existing condition of the buildings is incapable of accepting any visitor. The aim of the present thesis is to reimagine from scratch the baths at Thermopylae. By erasing the existing buildings, a new complex of baths is designed in the area, as well as a new hotel and a cafeteria. The movements in the area keep some of its existing elements, while at the same time the needs are reevaluated and new spaces and experiences are created.

Εισαγωγή

Η περιοχή των Θερμοπυλών είναι ιδιαίτερα γνωστή σήμερα, λόγω της μάχης των Θερμόπυλων το 480 π.Χ., όπου βασιλιάς της Σπάρτης Λεωνίδα μαζί με 300 Σπαρτιάτες πολεμιστές και 700 Θεσπιείς αντιμετώπισαν τον Ξέρξη και ένα εκατομμύριο Πέρσες στρατιώτες. Ωστόσο, υπάρχει ένας ακόμη λόγος, για τον οποίο είναι - λιγότερο - γνωστές οι Θερμοπύλες: την ιαματική πηγή και του λουτρά τους. Σε απόσταση 15 χιλιομέτρων νοτιοανατολικά της Λαμίας και 1,5 χλμ δυτικά του χωριού των Θερμοπυλών, δίπλα από την παλιά εθνική οδό Αθηνών-Λαμίας στο ύψος του 200 χλμ, υπάρχει ένα σημείο στις παρυφές του όρους Καλλίδρομο από το οποίο αναβλύζει πολύ ζεστό ιαματικό νερό. Το νερό εξερχόμενο στην επιφάνεια δημιουργεί ένα ρυάκι το οποίο τρέχει παράλληλα με το βουνό με πορεία προς τη θάλασσα.

Στον περιβάλλοντα χώρο της ιαματικής πηγής οργανώθηκαν για πρώτη φορά το 1935 εγκαταστάσεις και υποδομές λουτρών που περιλαμβάνουν, από το 1958 και έπειτα, μία ξενοδοχειακή μονάδα και ένα κτήριο υδροθεραπείας. Σήμερα, οι έξι βασικοί κτηριακοί όγκοι είτε βρίσκονται σε κατάσταση εγκατάλειψης, είτε υπόκεινται διαφορετική χρήση από την αρχική τους. Οι πηγές, γνωστές σε ντόπιους αλλά και μη, φιλοξενούν καθημερινά επισκέπτες στις συγκεντρωμένες κλιμακωτές φυσικές γούρνες, τις οποίες με τα χρόνια δημιούργησε η ορμητική πορεία του νερού, μια πορεία που ξεκινάει από τα βάθη της γης και συνεχίζεται για εκατοντάδες χρόνια μέχρι να αναδυθεί στην επιφάνεια του εδάφους και να καταλήξει στη θάλασσα.

Ιαματικές πηγές

Ιαματικές πηγές είναι οι πηγές των οποίων τα νερά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά, εξαιτίας της θερμοκρασίας τους ή της γενικής χημικής σύστασής τους, ενώ διαθέτουν θεραπευτικές ιδιότητες. Πηγάζουν μέσα από πετρώματα της γης και κατά την διάρκεια της διαδρομής τους προς την επιφάνεια αποκτούν πολύτιμα μεταλλικά συστατικά, στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση. Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές, ήδη, από τους αρχαίους χρόνους. Ο Ηρόδοτος είναι ο πρώτος που παρατήρησε και κατέγραψε την θεραπευτική τους δράση, ενώ, στη συνέχεια, ο Ιπποκράτης ασχολήθηκε συστηματικά με τις ιαματικές πηγές καταγράφοντας τις ασθένειες στις οποίες έχουν θεραπευτικές επιδράσεις.

Τα λουτρά Καϊάφα.

Στην Ελλάδα, όλος ο γεωγραφικός χώρος είναι διάσπαρτος με ιαματικές πηγές. Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες έρευνες, υπάρχουν περισσότερα από 800 σημεία στα οποία αναβλύζουν ιαματικά νερά. Οι περισσότερες βρίσκονται στην Στερεά Ελλάδα, περίπου 156, ακολουθεί η Μακεδονία με 115 και η Πελοπόννησος με 114, ενώ στη συνέχεια ακολουθεί η Κρήτη με 100. Από τις καταγεγραμμένες, περίπου 180 χρησιμοποιούνται για λουτροθεραπείες και για πόσιμη θεραπεία. Η γεωγραφική κατανομή των πηγών δεν είναι τυχαία, καθώς συνδέεται είτε με τεκτονικά γεγονότα, όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών του Καϊάφα, της Κυλλήνης και του Λαγκαδά, είτε με ηφαιστειακές δραστηριότητες όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών των Μεθάνων, της Μήλου, της Λέσβου, της Σαμοθράκης και της Λήμνου.

Η υδροθεραπεία, όπως χαρακτηρίζεται η επαφή του ανθρώπου με τα νερά των

ιαματικών πηγών, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση πολλαπλών παθήσεων. Ενδεικτικά, είναι γνωστό ότι βοηθάει στην αντιμετώπιση παθήσεων όπως ρευματικά, αναπνευστικά και αρτηριακή υπέρταση. Διακρίνεται σε δύο είδη: -την εσωτερική, η οποία περιλαμβάνει την ποσιθεραπεία (πόση ιαματικών νερών), εισπνοθεραπεία (εισπνοή των αερίων ή των σταγονιδίων των μεταλλικών νερών) και τις πλύσεις (στοματικές, ρινικές, γυναικολογικές) -την εξωτερική, η οποία περιλαμβάνει τα λουτρά, τις καταιωνίσεις (για ορισμένο χρόνο το σώμα δέχεται το θερμομεταλλικό νερό, που έρχεται με ψηλή ή χαμηλή πίεση) τις υδρομαλάξεις (το σώμα δέχεται την πίεση του νερού), την υδροκινησιοθεραπεία (συνδυασμός λουτροθεραπείας και κινησιοθεραπείας, όσο το σώμα βρίσκεται στο νερό) και την πηλοθεραπεία (εφαρμογή πηλού, που έχει «ωριμάσει», σε σημεία του σώματος με διάφορες παθήσεις).

Ωστόσο, οι λόγοι για τους οποίους επισκέπτονται κάποιοι άνθρωποι τις ιαματικές πηγές, δεν είναι μόνο οι ευεργετικές επιδράσεις που έχουν σε αρκετά προβλήματα υγείας. Αναζητούν και μια διέξοδο από το στρες που δημιουργεί η αγχώδης καθημερινότητα που έχουν στη ζωή τους. Προσφέρουν χαλάρωση και ευεξία, όχι μόνο στο σώμα αλλά και στο πνεύμα.

Σε πολλές περιοχές που είχαν την τύχη να έχουν ιαματικές πηγές, αποτελεί μια σημαντική πηγή εσόδων. Οι πιο γνωστές είναι της Υπάτης, της Αιδηψού, της Κύθνου, της Κυλλήνης και του Καϊάφα. Πολλές απ' αυτές τις πηγές βρίσκονται σε περιοχές κοντά σε θάλασσα με αποτέλεσμα να εξελιχθούν σε μεγάλες λουτροπόλεις. Τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού, ο οποίος έχει βαθιές ρίζες στην Ελλάδα.

Ιαματική πηγή στην Τουρκία.

Τα ιαματικά λουτρά Πόζαρ.

Τουρισμός υγείας και ιαματικός τουρισμός

Κέντρο τουρισμού υγείας.

Ιαματικά λουτρά.

Ο τουρισμός υγείας, ή θεραπευτικός τουρισμός, πρόκειται για μια εναλλακτική μορφή τουρισμού, η οποία απασχολεί στην ίαση και την φροντίδα της σωματικής αλλά και της ψυχικής υγείας. Τα άτομα που μετέχουν σ' αυτό το είδος τουρισμού έχουν σαν κύριο κίνητρο την αποκατάσταση και διατήρηση της υγείας τους, τη θεραπεία και την ανάρρωση τους από διάφορες ασθένειες, σε συνδυασμό με τη χαλάρωση και τη συναισθηματική αναζωογόνηση του ατόμου, μακριά από την καθημερινότητα. Ορισμένες μορφές του τουρισμού υγείας είναι ο ιαματικός τουρισμός, ο τουρισμός φυσιοθεραπείας, ο τουρισμός υγιεινής διαβίωσης και ο τουρισμός ομορφιάς.

Ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί μια μορφή κοινωνικού τουρισμού, γνωστή από αρχαιοτάτων χρόνων, ενώ εντάσσεται στις υποκατηγορίες του τουρισμού υγείας. Ανήκει στον κοινωνικό τουρισμό γιατί αφορά τουρίστες κυρίως ασθενέστερων οικονομικά τάξεων. Αναφέρεται στην τουριστική διακίνηση μιας σειράς ειδικών ομάδων κοινού με προβλήματα υγείας, σε σημεία όπου υπάρχουν ιαματικές πηγές ή ιαματικά λουτρά με στόχο την παροχή ειδικών μορφών τουριστικών υπηρεσιών που σχετίζονται με τη χρήση του ιαματικού νερού από ιαματικές πηγές, με στόχο τη θεραπεία ή την υποβοήθηση της θεραπείας ενός φάσματος ασθενειών.

Παράλληλα συναντάμε τον θερμαλισμό ως μια μορφή τουρισμού υγείας. Πρόκειται για το σύνολο των δραστηριοτήτων του ιαματικού τουρισμού μαζί με τις διευρυμένες δραστηριότητες αναψυχής και αναζωογόνησης, τις οποίες μπορούν να έχουν και μη ασθενείς τουρίστες, οι οποίοι επισκέπτονται τις ιαματικές πηγές.

Ιστορική ανασκόπηση

Οι θεραπευτικές ιδιότητες του νερού ήταν γνωστές από το 2000 π.Χ., με τους Βαβυλώνιους να συνδέουν την έννοια του γιατρού με «αυτόν που γνώριζε πολύ καλά το νερό». Τη σημασία των ιαματικών λουτρών γνώριζαν από το 1500 π.Χ. και οι αρχαίοι Έλληνες, καθώς ήταν από τους πρώτους λαούς που χρησιμοποίησαν το κοινό νερό για την υγιεινή και καθαριότητα του σώματος και το ζεστό νερό των πηγών για την θεραπεία διάφορων νοσημάτων. Στην ελληνική μυθολογία αναφέρονται συχνά οι θαυματουργικές θεραπευτικές ιδιότητες πολλών πηγών. Από τους Ομηρικούς χρόνους οι άνθρωποι λούζονταν με νερό, όχι μόνο για να καθαριστούν αλλά και για να ξεκουραστούν και να πετύχουν χαλάρωση των μυών. Ακόμα αποτελούν μέσο θεραπείας στα κατά τόπους Ασκληπιεία και τα Κέντρα Υγείας, τα οποία χτίζονται γύρω από τις θερμές πηγές, αφού η ιατρική συμπορευόταν τότε με τη φυσική θεραπεία, και ο ιστορικός Ηρόδοτος, αρχικά, και ο Ιπποκράτης στη συνέχεια, ασχολούνται διεξοδικά με τα ιαματικά λουτρα.

Η σημασία των ιαματικών λουτρών γίνεται μεγαλύτερη γύρω στον 5ο αιώνα π.Χ., όπου τα λουτρά αρχίζουν να εξυπηρετούν όχι μόνο τους εύπορους πολίτες αλλά και τα λαϊκά στρώματα. Οι αρχαίοι Έλληνες, καθώς και οι Ρωμαίοι, γνώριζαν την τουριστική αξία τους, ενώ σε όλη τη ρωμαϊκή περίοδο πολλοί Έλληνες και Ρωμαίοι συγγραφείς ασχολούνται με το θέμα. Κατά τους ρωμαϊκούς και βυζαντινούς χρόνους δημιουργούνται γύρω από τις ιαματικές πηγές οι πρώτες λουτροπόλεις, όταν η λουτροθεραπεία με τα ιαματικά νερά ήταν η κυριότερη θεραπευτική μέθοδος πολλών νοσημάτων. Έλληνες γιατροί και οπαδοί της ιατρικής του Ιπποκράτη ασχολούνται με την υδροθεραπεία. Ο Στράβων, ο Πλούταρχος, ο Πausanias περιγράφουν τη χρήση πολλών ιαματικών πηγών.

Οθωμανικά λουτρά.

Μετά το Μεσαίωνα, και μέχρι τον 15ο αιώνα, οι λουτροπόλεις γίνονται τουριστικοί προορισμοί, οι οποίοι προσφέρουν πρωτίστως αναψυχή και διασκέδαση, παρά λουτροθεραπεία. Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα γνωστά είναι τα λουτρά της Προύσας, επί αυτοκράτορα Τραϊανού, οι πηγές του Λαγκαδά, οι οποίες μετά το 900 μ.Χ. γνώρισαν μεγάλη ακμή.

Από τον 15ο αιώνα αρχίζει πλέον και η επιστημονική ενασχόληση με τα θερμά λουτρά. Το 1480 εκδίδεται η πρώτη νομοθετική πράξη για τα λουτρά στη Γερμανία, ενώ τον 16ο αιώνα τοποθετούνται γιατροί υδρολόγοι στις ιαματικές πηγές της Γαλλίας και της Ιταλίας. Τότε ξεκινάει επίσης η επιστημονική έρευνα για τα συστατικά και τις θεραπευτικές ιδιότητες των θερμομεταλλικών νερών από ιατρούς, υδρογεωλόγους, χημικούς και τοξικολόγους.

Στο τέλος του 19ου αιώνα, αρχίζουν να κάνουν την εμφάνισή τους στην Ευρώπη οι πρώτες μεγάλες λουτροπόλεις. Η ανάπτυξη ήταν ραγδαία ενώ πολλές σημερινές μεγαλουπόλεις δημιουργήθηκαν από την εξέλιξη αυτών των λουτροπόλεων. Το 1950 αρχίζουν να εμφανίζονται και στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, αλλά και στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, τα λεγόμενα Σανατόρια. Πρόκεινται για εγκαταστάσεις οι οποίες προσέφεραν θεραπεία σε συνδυασμό με προγράμματα υγιεινής διατροφής και άσκησης καθώς και σαν ινστιτούτα ανάπαυσης και ανάρρωσης. Αυτά τα πρώτα Σανατόρια ήταν οι πρόδρομοι των σημερινών Κέντρων Υγείας.

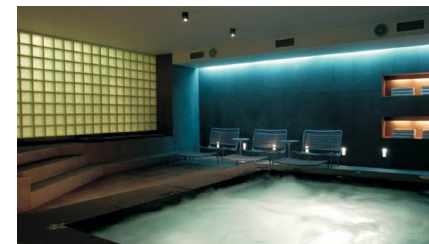
Στη σύγχρονη Ελλάδα, ο πρώτος ο οποίος ενδιαφέρθηκε για τις ιαματικές πηγές ήταν ο Ιωάννης Καποδίστριας. Το 1830 προσκάλεσε Ρώσους ερευνητές ώστε να μελετήσουν τα ιαματικά νερά της Κύθνου. Ωστόσο, η ενασχόληση με τα ιαματικά λουτρά ξεκίνησε ουσιαστικά το 1860. Το 1927 συστήνεται ο κλάδος των μόνιμων υδρολόγων ιατρών και το 1938 ιδρύεται στο πανεπιστήμιο των Αθηνών η πρώτη

Ιαματικά λουτρά.

έδρα “κλινικής υδροθεραπείας και ιαματικής κλιματολογίας”. Από το 1936 όλες οι ιαματικές πηγές της Ελλάδας περιήλθαν στην αρμοδιότητα του Υφυπουργού Τύπου και Τουρισμού και από το 1945 στη Γενική Γραμματεία Τουρισμού. Από το 1950 το ζήτημα των ιαματικών πηγών μας υπάγεται στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ).

Στην σημερινή εποχή η λουτροθεραπεία εξελίσσεται λαμβάνοντας σταδιακά τη μορφή του ιαματικού τουρισμού, με τον ασθενή να γίνεται σταδιακά και τουρίστας. Η επαναληπτική μορφή που έχει η υδροθεραπεία (ορισμένος αριθμός λούσεων σε ορισμένο χρονικό διάστημα), ώστε να ολοκληρωθεί η θεραπεία, θέτει στη διάθεση του ασθενούς πολύ χρόνο και για άλλες δραστηριότητες. Ως αποτέλεσμα δημιουργήθηκαν τα θέρετρα του ιαματικού τουρισμού τα οποία συνδυάζουν εκτός της υγείας και την ψυχαγωγία. Ο τουρισμός υγείας, ο οποίος συνεχώς εξελίσσεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες οι οποίες έχουν σχέση με την υγεία όπως τον ιατρικό έλεγχο, την ειδική διαιτητική, την θεραπεία με βιταμίνες, την βοτανοθεραπεία, τη γυμναστική, θεραπεία του άγχους, ψυχοθεραπεία, κινησιοθεραπεία, χαλάρωση, ακόμα και εκμάθηση ύπνου και έρευνα της σωστής γραμμής του σώματος αισθητική. Τα κέντρα υδροθεραπείας σήμερα κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες. Στα κέντρα ιαματικού τουρισμού (SPAS, από την ομώνυμη βέλγικη πόλη όπου λειτούργησε επιτυχώς το πρώτο οργανωμένο κέντρο) και στα κέντρα τουρισμού υγείας, τα οποία περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις και δραστηριότητες μεγάλου εύρους, τόσο στο κομμάτι της σωματικής υγείας όσο και στο κομμάτι της χαλάρωσης, της ξεκούρασης και της ψυχικής υγείας ευρύτερα.

Σύγχρονο κέντρο τουρισμού.

Ο τουρισμός υγείας στην Ευρώπη

Σημαντικός είναι ο αριθμός των κέντρων τουρισμού υγείας τα οποία λειτουργούν σήμερα στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ελβετία, την Αυστρία, το Βέλγιο, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ολλανδία, τη Φιλανδία και Σουηδία. Επίσης, λειτουργούν πολλά τέτοια κέντρα στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης όπου ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας τους, όπως η Ουγγαρία, η Τσεχία, η Σλοβακία, η Ρουμανία, η Ρωσία και η Βουλγαρία. Στο χώρο της Μεσογείου εκτός της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας ιαματικό τουρισμό και τουρισμό υγείας έχουν επίσης αναπτύξει το Ισραήλ, η Τουρκία, η Τυνησία, το Μαρόκο και η Κύπρος.

Ιαματικά λουτρά στην Ουγγαρία.

Κέντρο τουρισμού υγείας στην Αυστρία.

Οι φυσικοί τρόποι θεραπείας κερδίζουν συνεχώς έδαφος με τα νέα δεδομένα δηλαδή την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, το άγχος της καθημερινής ζωής, το κάπνισμα, κλπ. που θεωρούνται υπεύθυνα για τις περισσότερες ασθένειες και το πρόωρο γήρας. Επιστημονικά έχει αποδειχθεί ότι τα προϊόντα του τουρισμού υγείας αποτελούν προάσπιση για καλή υγεία και έχουν επίσης σημαντική συμβολή στην προληπτική ιατρική. Ας σημειωθεί ότι στη Γερμανία, την Ιταλία και τη Γαλλία η προληπτική ιατρική στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στη υδροθεραπεία από τις μικρές ηλικίες.

Αναλυτικότερα, στη Γερμανία εντοπίζονται περισσότερα από 300 κέντρα τουρισμού υγείας. Η Ιταλία αριθμεί περίπου 200 οργανωμένα κέντρα τουρισμού. Στη Γαλλία λειτουργούν γύρω στα 50 κέντρα τουρισμού υγείας, εκ των οποίων τα περισσότερα εξειδικεύονται στη θαλασσοθεραπεία και περίπου τα 20 στον ιαματικό τουρισμό. Στην Ελβετία, λειτουργούν 22 ιαματικά κέντρα τα οποία

εξειδικεύονται περισσότερο στην θεραπεία για πρόληψη. Το κλίμα και το υψόμετρο της τοποθεσίας όπου βρίσκονται ορισμένα από τα κέντρα αυτά είναι ιδανικά για την προσφορά προϊόντων που προορίζονται για ανάρρωση και χαλάρωση. Στην Αυστρία, λειτουργούν 100 ιαματικά κέντρα, εκ των οποίων τα 20 είναι αποκλειστικά για υδροθεραπεία. Η Αυστρία έχει αναπτύξει πολύ τον τομέα αυτό ώστε να παρουσιάζεται διεθνώς ως προορισμός αναζωογόνησης κατά της καθημερινής ρουτίνας. Μαζί με την Ελβετία αποτελούν μοναδικές χώρες όπου τα κέντρα τουρισμού υγείας τους εξειδικεύονται στην κλιματοθεραπεία. Στην Ισπανία, λειτουργούν 92 κέντρα ιαματικού τουρισμού και ένα κέντρο τουρισμού υγείας. Στην Πορτογαλία, λειτουργούν 40 κέντρα ιαματικού τουρισμού. Στο Βέλγιο λειτουργούν λίγα κέντρα ιαματικού τουρισμού ενώ τα κέντρα τουρισμού υγείας είναι περισσότερα. Στη Σουηδία και τη Φιλανδία τα προϊόντα του τουρισμού υγείας τα οποία προσφέρονται είναι πολύ υψηλών προδιαγραφών, τόσο από άποψη κοινωνική όσο και ιατρική. Στην Αγγλία, οι φάρμες υγείας είναι γνωστές ως τόποι τουρισμού υγείας ενώ τα κέντρα ιαματικού τουρισμού έχουν ατονήσει. Μόνο δύο από τα κέντρα αυτά επαναλειτούργησαν το 1985.

Στην ανατολική Ευρώπη ο ιαματικός τουρισμός θεωρείται αναπτυσσόμενος τομέας, καθώς ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού των χωρών αυτών, αλλά και των ξένων τουριστών, επισκέπτεται συχνά τα κέντρα τουρισμού υγείας. Έτσι, στην Ουγγαρία, η οποία θεωρείται από τις πλέον αναπτυσσόμενες στον τομέα αυτό, συναντάμε περισσότερα από 100 τέτοια οργανωμένα κέντρα θεραπευτικού τουρισμού με πλήρη εξοπλισμό και υποδομή, και γύρω στις 350 ιαματικές πηγές με εγκαταστάσεις. Στη Ρωσία ένα στα δεκαπέντε άτομα πηγαίνει σε ιαματικά κέντρα. Σήμερα οι λουτροπόλεις αυτές προσελκύουν νέους και άτομα όλων των ηλικιών, καθώς παράλληλα παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στροφή ως προς τις παραδοσιακές μορφές φυσικής θεραπείας.

Ιαματικά λουτρά στην Ισλανδία.

Ιαματικά λουτρά στη λίμνη heviz στην Ουγγαρία

Ιαματικά λουτρά στην Βουδαπέστη.

Η περίπτωση της Ελλάδας

Η Ελλάδα πρόκειται για μία χώρα η οποία αριθμεί 822 ιαματικές πηγές διάσπαρτες στον ελλαδικό χώρο, με τις περισσότερες να εντοπίζονται στην Στερεά Ελλάδα, τη Μακεδονία και την Πελοπόννησο. Παράλληλα, το εύκρατο κλίμα της, το γεγονός ότι η ηλιοφάνεια αγγίζει τις 315 ημέρες το χρόνο και το γεγονός ότι αρκετές από την ιαματικές πηγές εντοπίζονται κοντά στη θάλασσα και τις μεσογειακές ακτές, την καθιστούν ιδανικό τόπο για την ανάπτυξη του ιαματικού και του θεραπευτικού τουρισμού.

Ιαματικά λουτρά Κυλλήνης.

Ιαματικά λουτρά στην Υπάτη.

Η αξιοποίηση των ιαματικών λουτρών ξεκίνησε στις αρχές του 20ου αιώνα. Οι πρώτοι ιαματικοί σταθμοί οι οποίοι αναπτύχθηκαν ήταν η Υπάτη, η Αιδηψός, η Κύθνος, η Κυλλήνη, το Λουτράκι Κορινθίας και ο Καϊάφας . Πολλά ιαματικά λουτρά, λόγω της γεινίασης τους με τη θάλασσα, έγιναν μεγάλα μοντέρνα τουριστικά θερμολιστικά κέντρα τα οποία προσέλκυαν πολλούς τουρίστες. Ωστόσο, η εξέλιξη των ιαματικών πηγών συνδέθηκε στενά με τις αντιλήψεις της ιατρικής παθολογίας. Σε εποχές όπου η ιατρική επιστήμη εφαρμόζει φυσικά μέσα θεραπείας των διαφόρων παθήσεων παρατηρούμε και ανάπτυξη των ιαματικών πηγών. Με την έκρηξη της χημικής φαρμακολογίας και την εξέλιξη της χειρουργικής, εγκαταλείπεται και η αντίληψη περί ιαματικότητας των πηγών. Η πρόοδος της ορθόδοξης ιατρικής και της φαρμακευτικής με τα θαυματικά θεραπευτικά αποτελέσματα, παραμέρισε τις φυσικές θεραπευτικές μεθόδους. Αποτέλεσμα αυτών των ισορροπιών είναι η παρακμή των λουτροπόλεων, οι οποίες άνθισαν μετά το 1930, και η μετατροπή τους σε " γεροντοπόλεις παραδοσιακής πελατείας".

Σήμερα, οι ιαματικές πηγές της Ελλάδας προσελκύουν έναν αριθμό της τάξεως

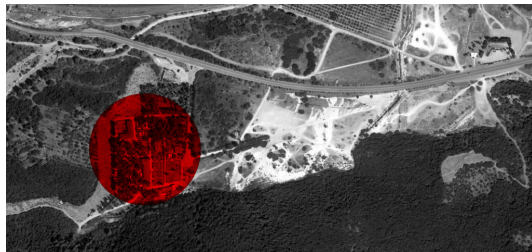
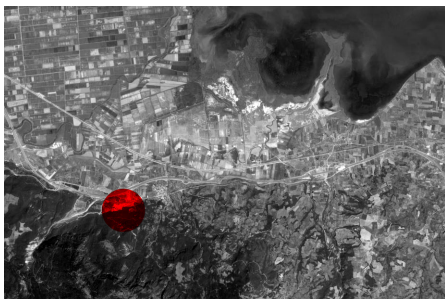
των 100.000 επισκεπτών ετησίως. Όμως, σε πολλές περιπτώσεις προορισμών απουσιάζουν οι απαραίτητες εγκαταστάσεις και είναι κυριώς οι ντόπιοι κάτοικοι των εν λόγω περιοχών οι οποίοι εκμεταλλεύονται τις ιαματικές πηγές, ενώ αρκετές είναι και εκείνες οι οποίες παραμένουν ανεκμετάλλευτες. Παρόλο που την τελευταία δεκαετία σημειώνονται συντονισμένες επενδύσεις στον τομέα αυτό, εκτιμάται ότι υπάρχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, δεδομένων των ανεκμετάλλευτων θερμοπηγών και των θαυμάσιων τοποθεσιών που διατίθενται για τη δημιουργία κέντρων ιαματικού τουρισμού και θαλασσοθεραπείας. Τα ιαματικά κέντρα, ως υπηρεσίες σε παραθαλάσσια θέρετρα, αποτελούν ιδανικές συμπληρωματικές προτάσεις που συμβάλλουν σε επισκέψεις καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, όχι μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι ανάγκες των πελατών – για αποκατάσταση και διατήρηση της υγείας τους, θεραπεία και ανάρρωση από διάφορες ασθένειες – αυξάνουν σημαντικά τη ζήτηση για επενδύσεις στον τομέα αυτό. Η τουριστική υποδομή της Ελλάδας συμπληρώνει και υποβοηθά τον τομέα ιαματικού τουρισμού, που αποτελεί ένα φυσικό πόλο έλξης με πλήθος επιμέρους δραστηριοτήτων και εμπειριών.

Ιαματικά λουτρα.

Τα λουτρά των Θερμοπυλών

Οι ιαματικές πηγές των Θερμοπυλών βρίσκονται στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, στον δήμο Λαμιέων και Ν.Α. της Λαμίας. Απέχει 1,5 χλμ δυτικά από τον οικισμό των Θερμοπυλών, 15 χλμ από τη Λαμία και 199 χλμ από την Αθήνα, ενώ δίπλα τους, διέρχεται η παλιά εθνική οδός Αθηνών-Λαμίας. Βρίσκονται επιπλέον σε απόσταση περίπου 5 χλμ από τη θάλασσα και 25 χλμ από τον οικισμό των Καμμένων Βούρλων, το γνωστότερο παραθεριστικό οικισμό της περιοχής. Ανατολικά των πηγών βρίσκεται ο ιερός Λόφος (Κολωνός) μεταξύ του οποίου και των πηγών πραγματοποιήθηκε το 480 π.Χ. η μάχη των Θερμοπυλών. Πλησίον τους και επί της παλιάς εθνικής οδού υπάρχει επίσης το μνημείο και το μουσείο για τη μάχη των Θερμοπυλών, καθώς και ο περιβάλλον αρχαιολογικός χώρος.

Το θερμό ιαματικό νερό των πηγών, καθώς βγαίνει στην επιφάνεια μέσα από το έδαφος, αγγίζει σε θερμοκρασία τους 42 βαθμούς Κελσίου. Είναι άφθονο, διαυγέστατο και πολύ αλμυρό. Έχει έντονη περιεκτικότητα σε χλώριο, νάτριο αλλά και θείο, στο οποίο οφείλεται η έντονη ιδιαίτερη μυρωδιά, η οποία επικρατεί στην περιοχή (ανυπόφορη αρχικά, αλλά συνηθίζεται γρήγορα). Το νερό είναι κατάλληλο για λουτροθεραπεία και είναι γνωστό πως βοηθάει στη θεραπεία παθήσεων σχετικές με τα περιφερειακά νεύρα, ρευματισμούς, οσφυαλγία και γυναικολογικά, ενώ επίσης είναι κατάλληλο για εισπνευσιοθεραπεία βοηθώντας σε παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος, άσθμα, βρογχίτιδα, πνευμονικό ευφήσημα κ.α.

Οι πηγές των Θερμοπυλών ήταν γνωστές από την αρχαιότητα και η ονομασία της περιοχής φαίνεται να οφείλεται στην ύπαρξη του θερμού ιαματικού νερού, το οποίο διασχούσε τα στενά (πύλες), όπως αναφέρει ο Ρωμαίος ιστορικός Λίβιος. Κατά τη μυθολογία οι πηγές αυτές αποτελούν δημιουργία του θεού Ηφαίστου, έπειτα από την παράκληση της θεάς Αθηνάς προκειμένου να λούεται ο Ηρακλής και να ανακτή τις δυνάμεις του. Όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος, στην είσοδο των Θερμοπυλών υπήρχε η αρχαία πόλη Ηράκλεια, στην τοποθεσία του σημερινού οικισμού των Θερμοπυλών, η οποία χτίστηκε το 426 π.Χ. Επίσης, και άλλοι αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς αναφέρουν τις πηγές, όπως ο Ασπιανός τον 1ο αιώνα μ.Χ. Επιπλέον, ο Πausanias τον 2ο αιώνα μ.Χ. αναφέρει την ύπαρξη μιας δεξαμενής (κολυμβήθρας) και ο Φιλόστρατος γράφει πως ο Ηρώδης ο Αττικός επιμελήθηκε τις πηγές των Θερμοπυλών κατασκευάζοντας δύο μαρμαρίνες δεξαμενές, μία για άνδρες και μία για γυναίκες.

Στον ευρύτερο χώρο γύρω από την πηγή συναντάμε σήμερα τα λουτρά των Θερμοπυλών. Το ακίνητο πρόκειται για μία συνολική έκταση 940.359,80 τ.μ. με δομημένη επιφάνεια 4.309,47 τ.μ., το οποίο ανήκει στον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού. Οργανώθηκαν για πρώτη φορά το 1935 ως υδροθεραπευτικό κέντρο.

Η πηγή των Θερμοπυλών.

Η πορεία του ιαματικού νερού.

Άποψη του υφιστάμενου χώρου και των κτηρίων από το κτήριο του υδροθεραπευτηρίου.

Το κτήριο του υδροθεραπευτηρίου.

Το ξενοδοχείο "Αίγλη".

Το ξενοδοχείο "Αίγλη"

Οι σημερινές κτηριακές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν:

- Κτήριο υδροθεραπευτηρίου με 18 λουτήρες ρωμαϊκού τύπου και εσωτερική πισίνα. Κατασκευάστηκε το 1958 και ανακαινίστηκε το 1990. Από το 2011 είναι εκτός λειτουργίας και σήμερα βρίσκεται σε κατάσταση εγκατάλειψης.
- Ξενοδοχείο «Αίγλη» δυναμικότητας 80 κλινών. Κατασκευάστηκε το 1958. Σήμερα είναι εκτός λειτουργίας ως ξενοδοχείο, αλλά εστιάζει μετανάστες.
- Ξενοδοχείο «Ασκληπιός» δυναμικότητας 88 κλινών. Κατασκευάστηκε το 1975. Σήμερα είναι εκτός λειτουργίας.
- Κτήριο γραφείων διοίκησης του υδροθεραπευτηρίου. Κατασκευάστηκε το 1975. Σήμερα χρησιμοποιείται ως αστυνομικό τμήμα τροχαίας αυτοκινητοδρόμων Φθιώτιδας.
- Κτήριο εστιατορίου του υδροθεραπευτηρίου. Κατασκευάστηκε το 1975. Σήμερα λειτουργεί ως βρεφονηπιακός σταθμός.
- Υποστηρικτικές κτιριακές εγκαταστάσεις (κτίσματα ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, βιολογικού καθαρισμού κ.λπ)

Στο ξενοδοχείο "Αίγλη" διαμένουν μετανάστες.

Το εστιατόριο το οποίο λειτουργεί σήμερα ως βρεφονηπιακός σταθμός.

Η είσοδος στο οικόπεδο γίνεται από την παλιά εθνική οδό Αθηνών Λαμίας στο ύψος του 200 χλμ. με το αυτοκίνητο. Υπάρχει ασφαλτοστρωμένος δρόμος, κάθετος στην εθνική οδό, ο οποίος διασχίζει το οικόπεδο με κατεύθυνση το βουνό. Χαρακτηριστικό του σημείου αποτελεί ένα πρατήριο καυσίμων, το οποίο βρίσκεται στη γωνία της εισόδου αλλά πλέον είναι εγκαταλελειμμένο. Ο δρόμος κάνει μια διακλάδωση προς τα αριστερά του οικοπέδου που οδηγεί σε ένα ελεύθερο τοπίο στους πρόποδες του βουνού. Συνεχίζοντας ευθεία, η κεντρική διαδρομή οδηγεί σε ένα ανοιχτό χώρο που χρησιμοποιείται ως πάρκινγκ. Μπροστά και δεξιά βρίσκεται το εγκαταλελειμμένο κτήριο των λουτρών.

Η πηγή βρίσκεται στα δέξια του οικοπέδου, στους πρόποδες του βουνού, σε μια απόσταση περίπου 210 μέτρων από το κτήριο του υδροθεραπευτηρίου. Ένας χωματόδρομος, ξεκινάει από το υδροθεραπευτήριο και οδηγεί στην πηγή. Το νερό αναβλύζει μέσα στο έδαφος γεμίζοντας μια γούρνα. Η πορεία του νερού συνεχίζει δημιουργώντας ένα μικρό ρυάκι, το οποίο κινείται ανατολικά, παράλληλα με τους πρόποδες του βουνού καλύπτοντας μια απόσταση περίπου 700 μέτρων, πρωτού αρχίσει να κινείται βορειοανατολικά με κατεύθυνση προς τη θάλασσα.

Το κτήριο των λουτρών βρίσκεται μπροστά από το διερχόμενο νερό της πηγής, με την πίσω όψη να αγγίζει τη ροή του. Σε εκείνο το σημείο το ρυάκι ανοίγει και η ροή του νερού απλώνεται δημιουργώντας λεκάνες. Αυτές οι φυσικές γούρνες αποτελούν και το μοναδικό σημείο όπου οι επισκέπτες δοκιμάζουν σήμερα το ιαματικό νερό, αφού το κτήριο του υδροθεραπευτηρίου έχει εγκαταλειφθεί. Επίσης, ένα σημαντικό γεγονός, το οποίο αξίζει να αναφερθεί, είναι η ανθρώπινη παρέμβαση στην πορεία του νερού. Ένα τσιμεντένιο αυλάκι παραλαμβάνει ένα μέρος της ροής, στο ύψος της αρχής της δυτικής πλευρά του κτηρίου των λουτρών, εκεί όπου η κλίση γίνεται πιο απότομη και το νερό ορμητικότερο, το μεταφέρει παράλληλα με την όψη του βουνού ώστε να χυθεί στο τέλος της μπετονένιας

Το εγκαταλελειμμένο πρατήριο καυσίμων στην είσοδο από την παλιά εθνική οδό.

Η πηγή των Θερμοπυλών.

Οι φυσικές γούρνες.

Η είσοδος στις φυσικές λεκάνες και η εξέδρα.

Η εξέδρα και οι φυσικές γούρνες.

Άποψη του οικοπέδου και του ξενοδοχείου "Αίγλη".

Άποψη του οικοπέδου, του ξενοδοχείου "Αίγλη" και του κτηρίου των λουτρών.

Άποψη του οικοπέδου. Στο βάθος φαίνεται η είσοδος στο χώρο.

διαδρομής σχηματίζοντας ένα καταρράκτη. Το γεγονός αυτό συνέβαλε και στη διαμόρφωση των λεκανών, μετατρέποντας με την πάροδο του χρόνου το φυσικό ανάγλυφο σε ένα φυσικό χώρο για την υποδοχή του ανθρώπινου σώματος αποτελούμενο από κλιμακωτές φυσικές εστίες νερού. Επειδή το νερό είναι αρκετά ορμητικό σε αυτό το σημείο έχουν τοποθετηθεί σχοινιά στα δύσβατα σημεία από τακτικούς επισκέπτες της πηγής. Λίγα κάγκελα και μία εξέδρα ορίζουν την είσοδο σε αυτό το χώρο, ενώ στα αριστερά και δεξιά εξέδρα και λίγα πρόχειρα скаλάκια οδηγούν στην κάτω πλευρά του.

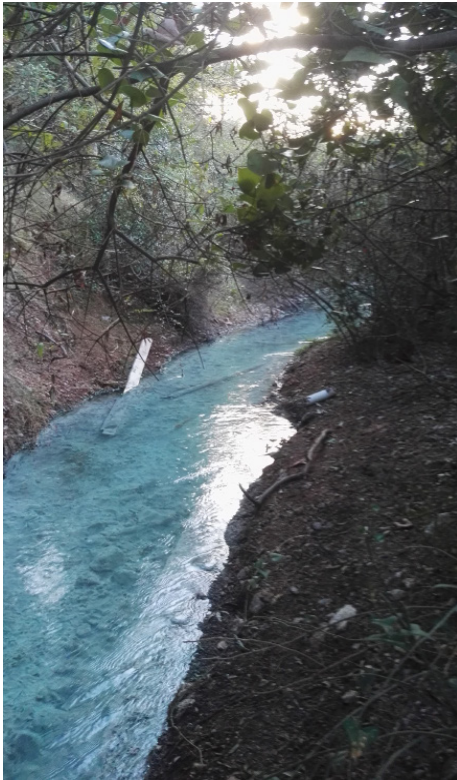
Η κατάσταση των εγκαταστάσεων στο χώρο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ακόμα και θλιβερή, δεδομένου ότι οι πηγές προσελκύουν καθημερινά επισκέπτες, καθώς το σημείο είναι πολύ γνωστό στην ευρύτερη περιοχή. Ντόπιοι αλλά και μακρινοί επισκέπτες φτάνουν στις πηγές των Θερμοπυλών όλο το χρόνο και ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες προκειμένου να βυθίσουν το σώμα τους στο ιαματικό νερό. Τα σημάδια της εγκατάλειψης όμως είναι τρανταχτά με την όποια προσπάθεια οργάνωσης να βρίσκεται σήμερα στα χέρια ντόπιων πολιτών.

ΧΑΡΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

- Εγκαταλελειμμένο κτήριο υδροθεραπευτηρίου
- Ξενοδοχείο “Αίγλη”
- Ξενοδοχείο “Ασκληπιός”
- Υποστηρικτικές εγκαταστάσεις
- Αστυνομικό τμήμα τροχαίας
- Βρεφονηπιακός σταθμός

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Η πορεία του ιαματικού νερού.

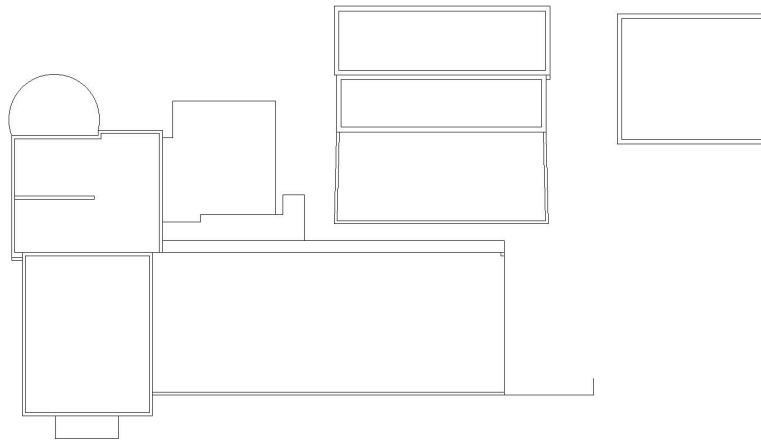

Η πορεία του ιαματικού νερού καθώς περνάει πίσω από το κτήριο του υδροθεραπευτήριου. Στα δεξιά διακρίνεται ο τεχνητός καταρράκτης.

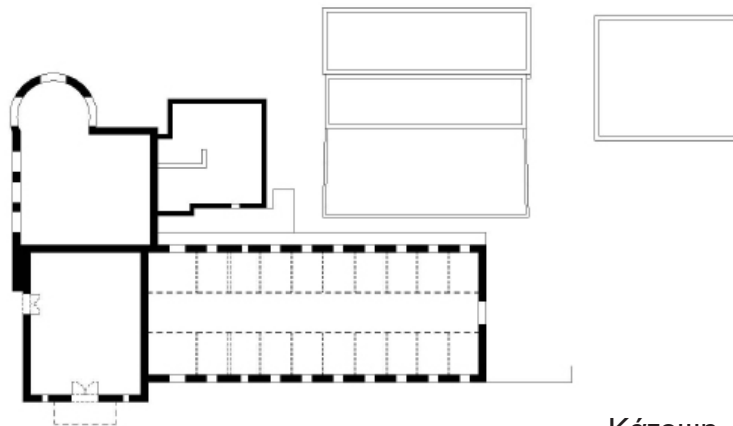

Το νερό χάνεται στην πορεία του προς τη θάλασσα.

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ

Κάτοψη Δώματος

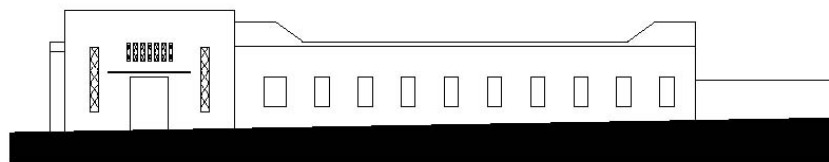

Κάτοψη

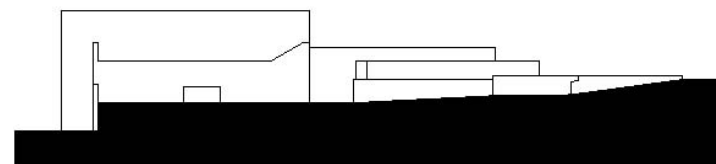
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ

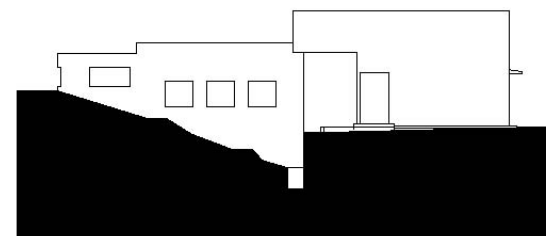
Νότια Όψη

Βόρεια Όψη

Δυτική Όψη

Ανατολική Όψη

0μ 5μ 10μ 15μ 20μ

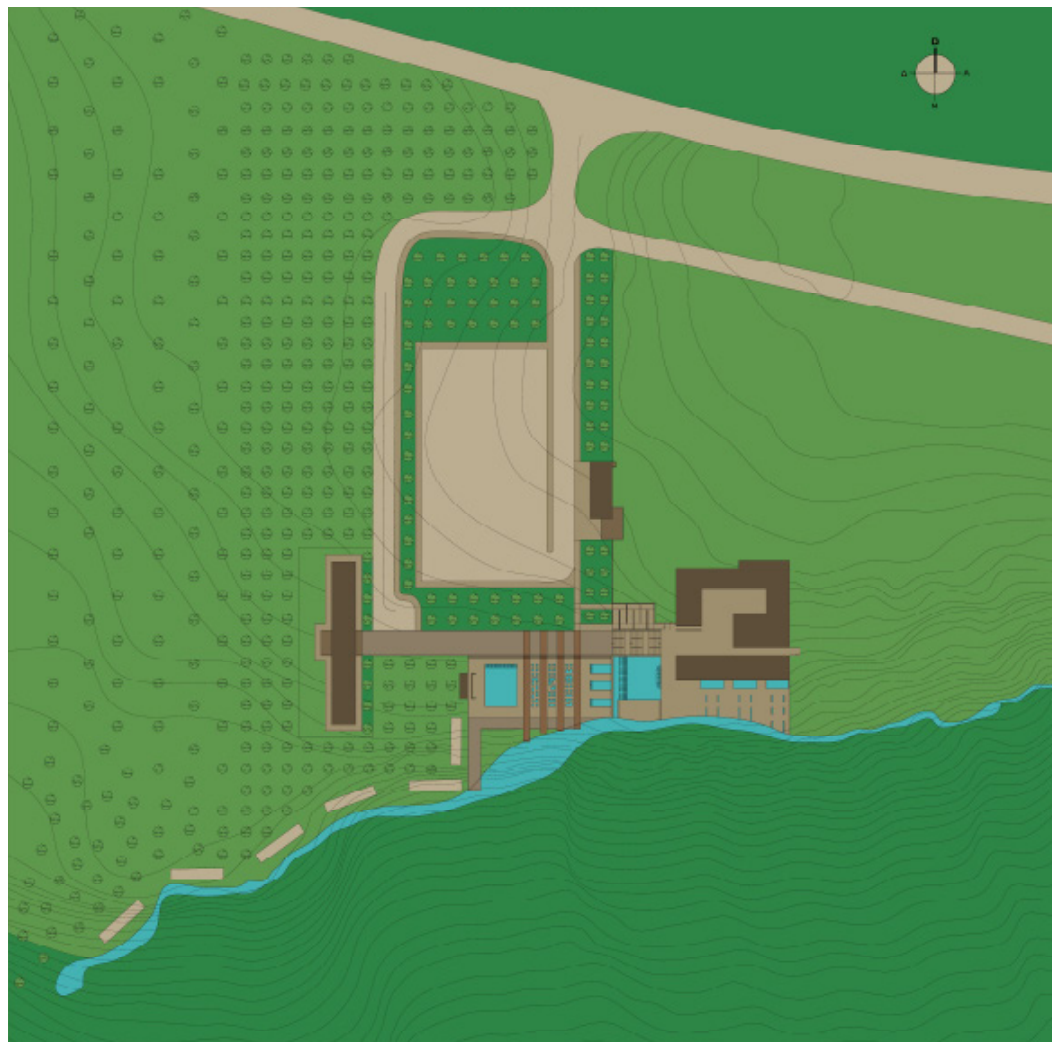

Σχεδιασμός

Ο σχεδιασμός και η συνθετική προσέγγιση της παρούσας διπλωματικής αγνοούν την υφιστάμενη κτηριακή κατάσταση στο οικόπεδο καθώς επιχειρείται μια ολική ανάπλαση στο χώρο. Ωστόσο, λαμβάνονται υπόψιν ορισμένες καταστάσεις, στις οποίες βασίστηκε η συνθετική ιδέα. Πρώτον, διατηρείται η υφιστάμενη είσοδος στο οικόπεδο και η πορεία που ακολουθεί ο επισκέπτης ώστε να προσεγγίσει το ιαματικό νερό και την πηγή. Δεύτερον, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική η υφιστάμενη κατάσταση στο σημείο των κλιμακωτών φυσικών λεκανών, όπου και πραγματοποιείται σήμερα η υδροθεραπεία στο ιαματικό νερό. Ο σχεδιασμός επηρεάζεται από τη φυσική εστία και η σύνθεση οργανώνεται γύρω από αυτό το σημείο. Επιπλέον, διατηρείται η οριοθέτηση του ξενοδοχείου “Αίγλη” στη θέση του οποίου σχεδιάζεται μια νέα ξενοδοχειακή μονάδα. Τέλος, το ενδιαφέρον για τη φυσική πορεία του ιαματικού νερού στο χώρο καθώς και η ύπαρξη μιας ευρείας ανεκμετάλλευτης περιοχής στο τοπίο συμβάλλουν στην τοποθέτηση ενός συγκροτήματος λουτρών στο οικόπεδο.

ΣΧΕΔΙΑ

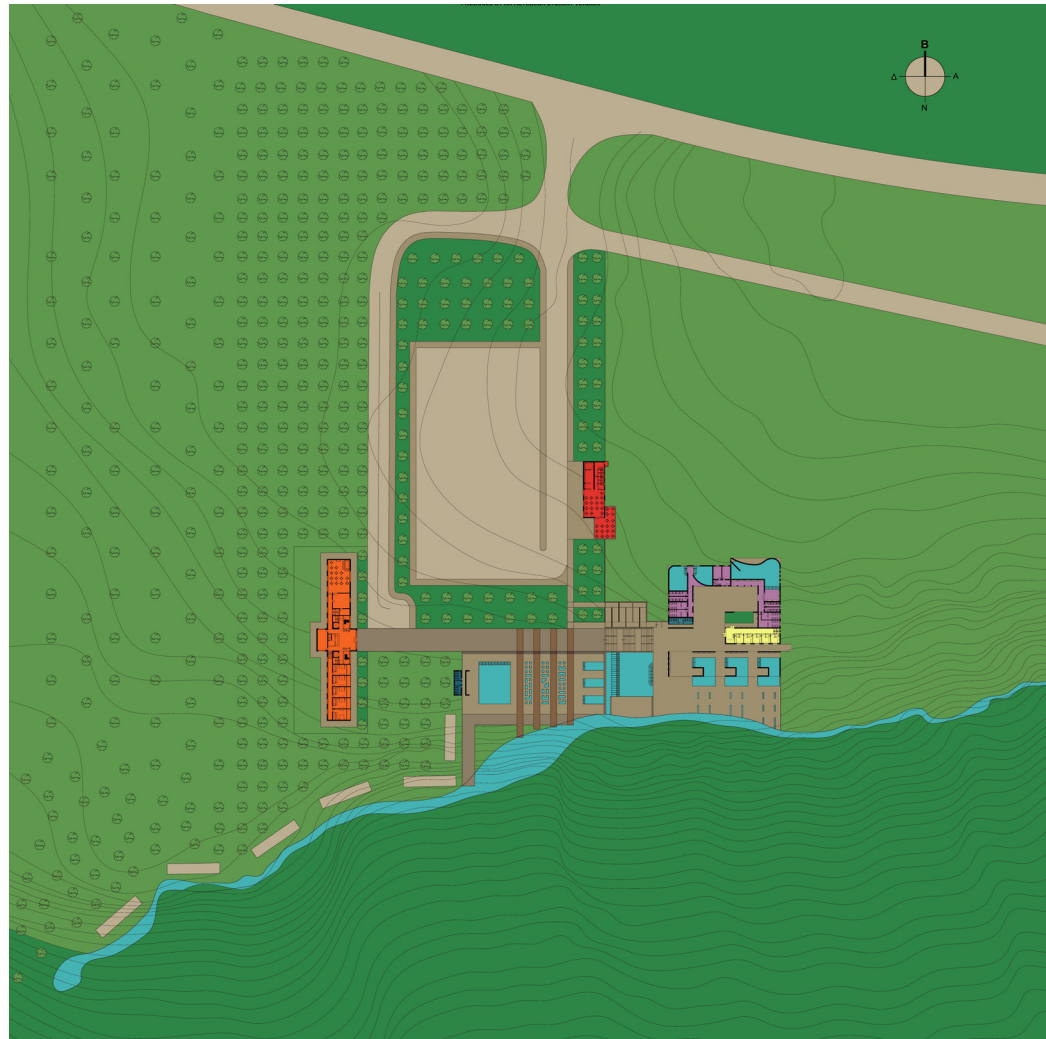
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ

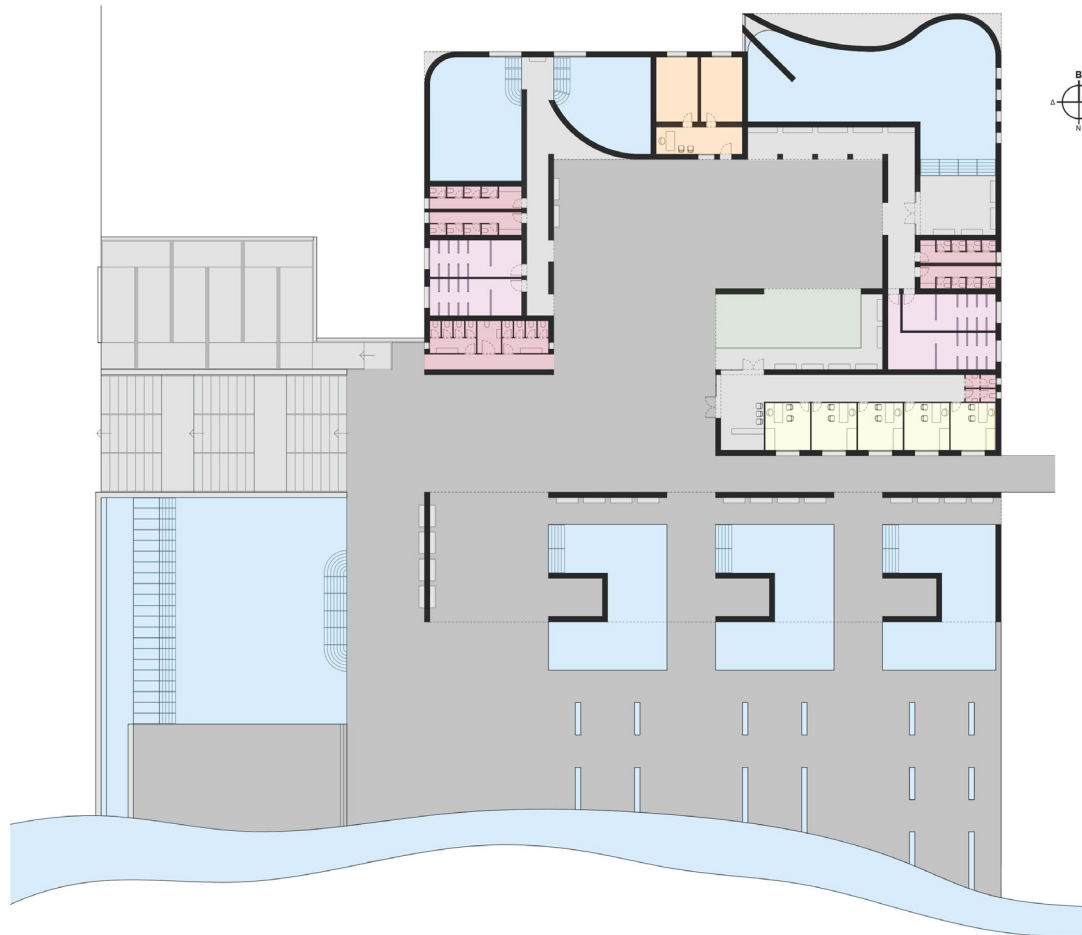
ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΟΨΗ

- Εγκαταστάσεις λουτρών
- Ιατρεία
- Ξενοδοχειακή μονάδα
- Αναψυκτήριο
- Δημόσιες τουαλέτες

0μ 20μ 40μ 60μ 80μ

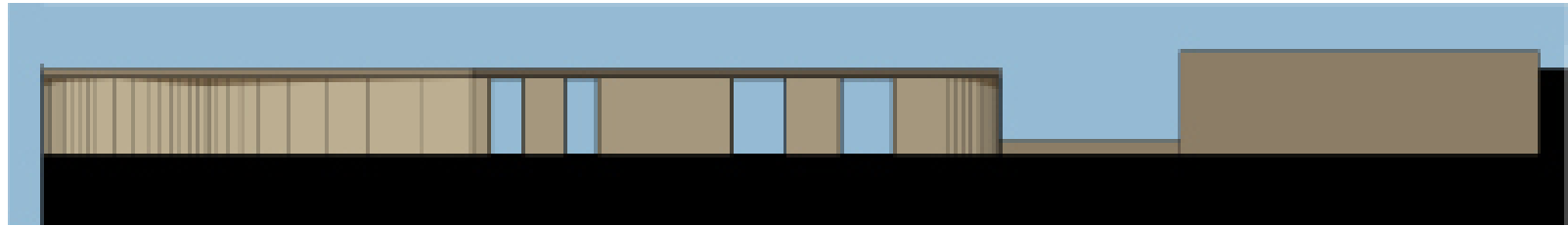
ΚΑΤΟΨΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΛΟΥΤΡΩΝ

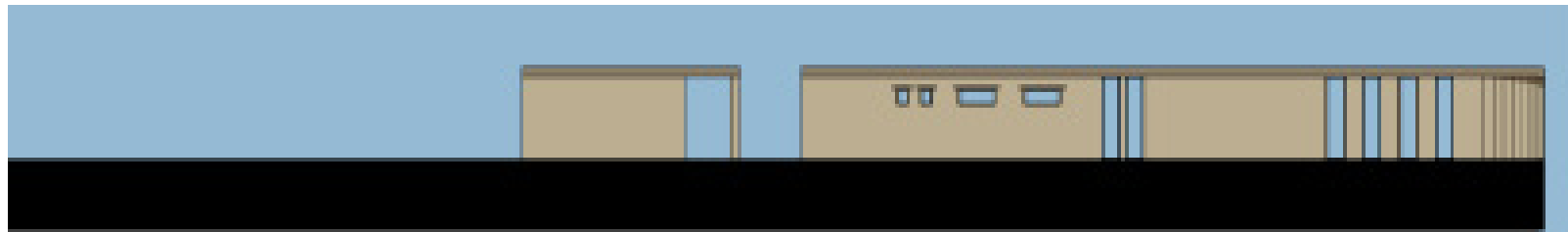
- Αποδυτήρια
- Χώροι ποσιθεραπείας και ατμόλουτρου
- Ιατρεία
- Τουαλέτες

ΟΨΕΙΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ
ΛΟΥΤΡΩΝ

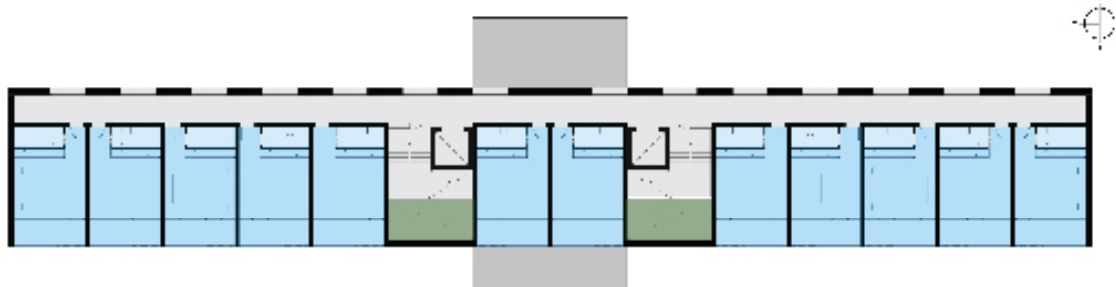
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

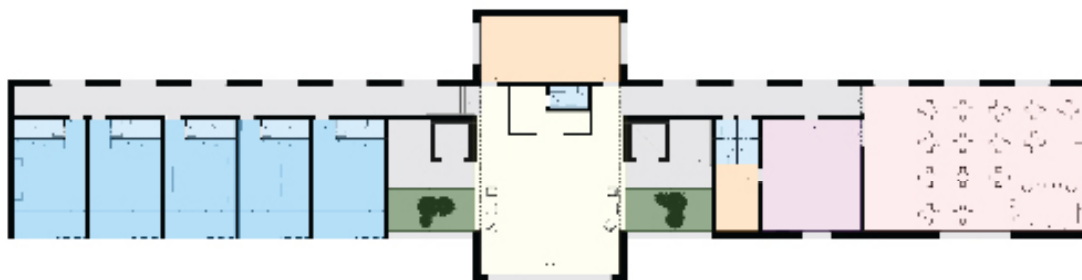
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

ΚΑΤΟΨΕΙΣ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ
ΜΟΝΑΔΑΣ

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

- Δωμάτια (17)
- Υποδοχή
- Διάδρομοι-Κλιμακοστάσια
- Κουζίνα
- Τραπεζαρία - Bar
- Υποστηρικτικοί χώροι
- Τουαλέτες

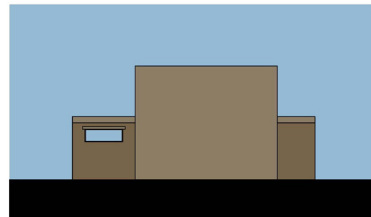
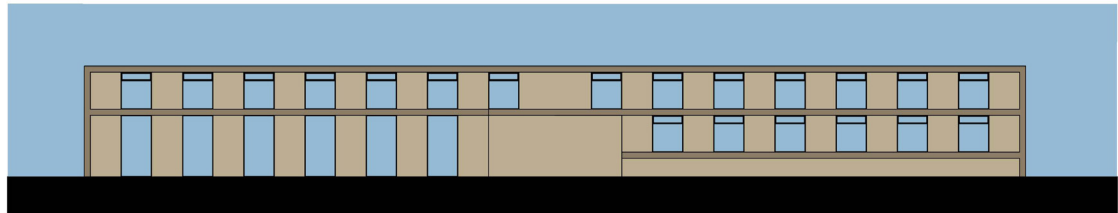

ΟΨΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ
ΜΟΝΑΔΑΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

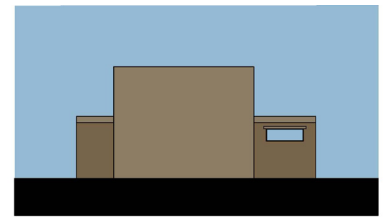

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

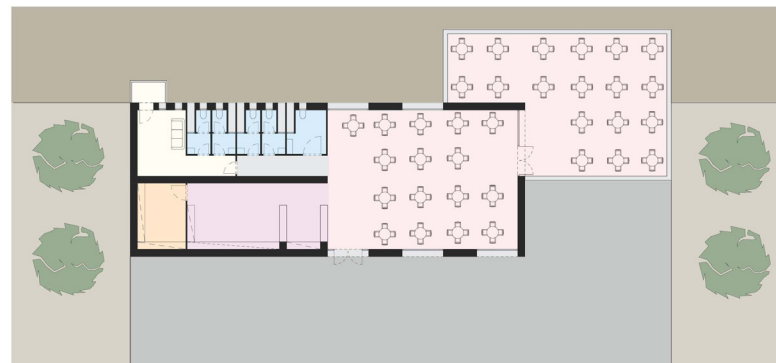
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

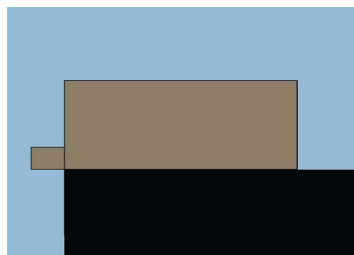

ΚΑΤΟΨΗ ΚΑΙ ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΥ

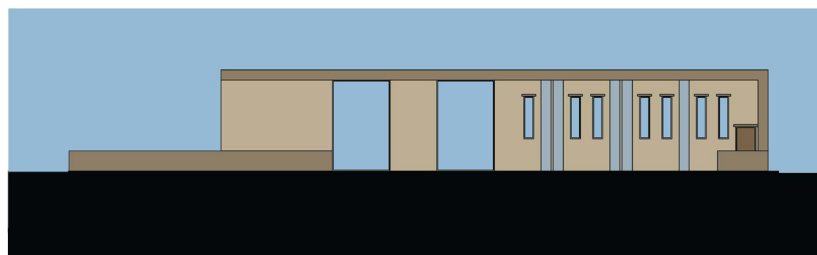

- Κουζίνα
- Τουαλέτες
- Αποθήκη
- Χώρος Προσωπικού

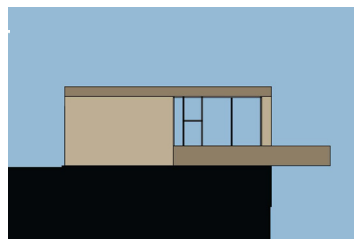
ΚΑΤΟΨΗ

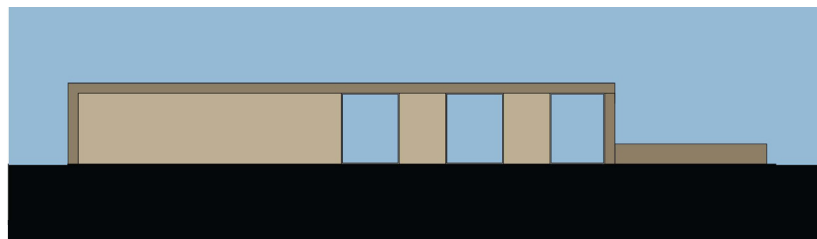
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

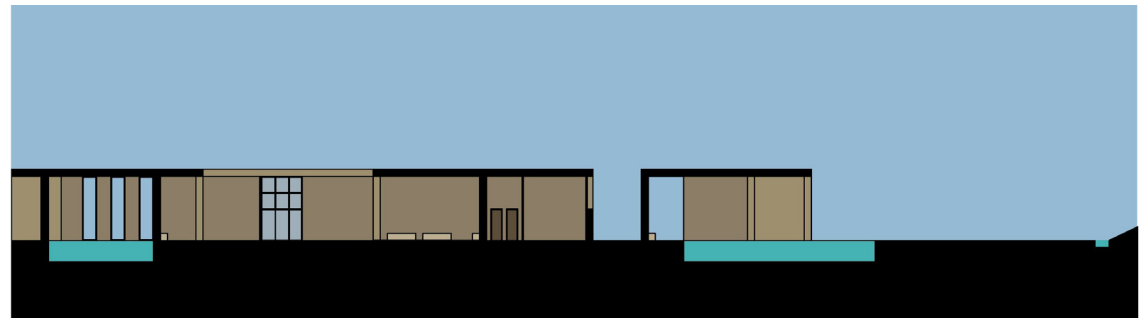
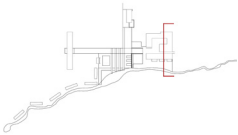
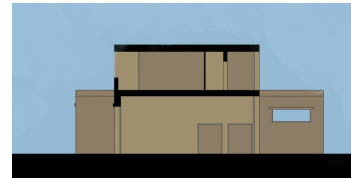

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

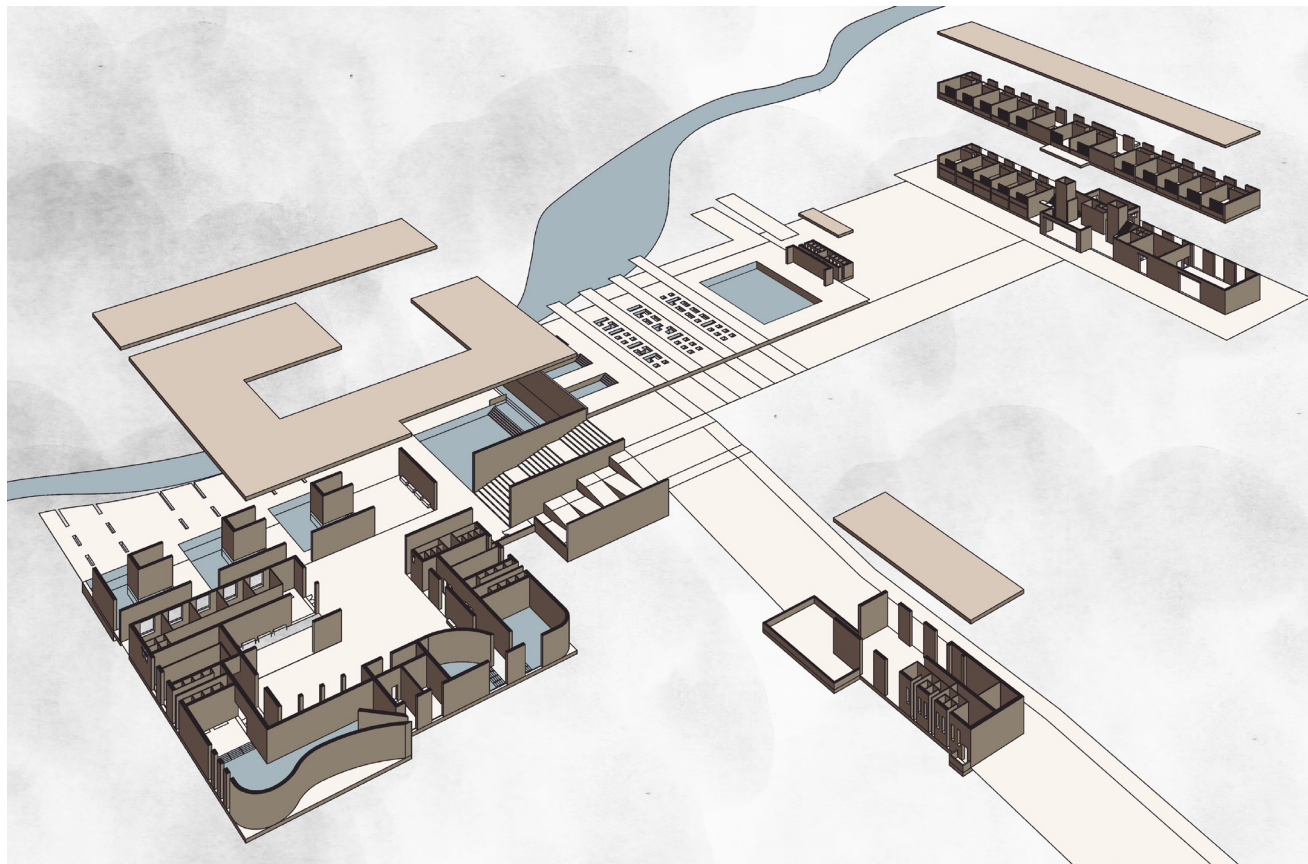
ΤΟΜΕΣ

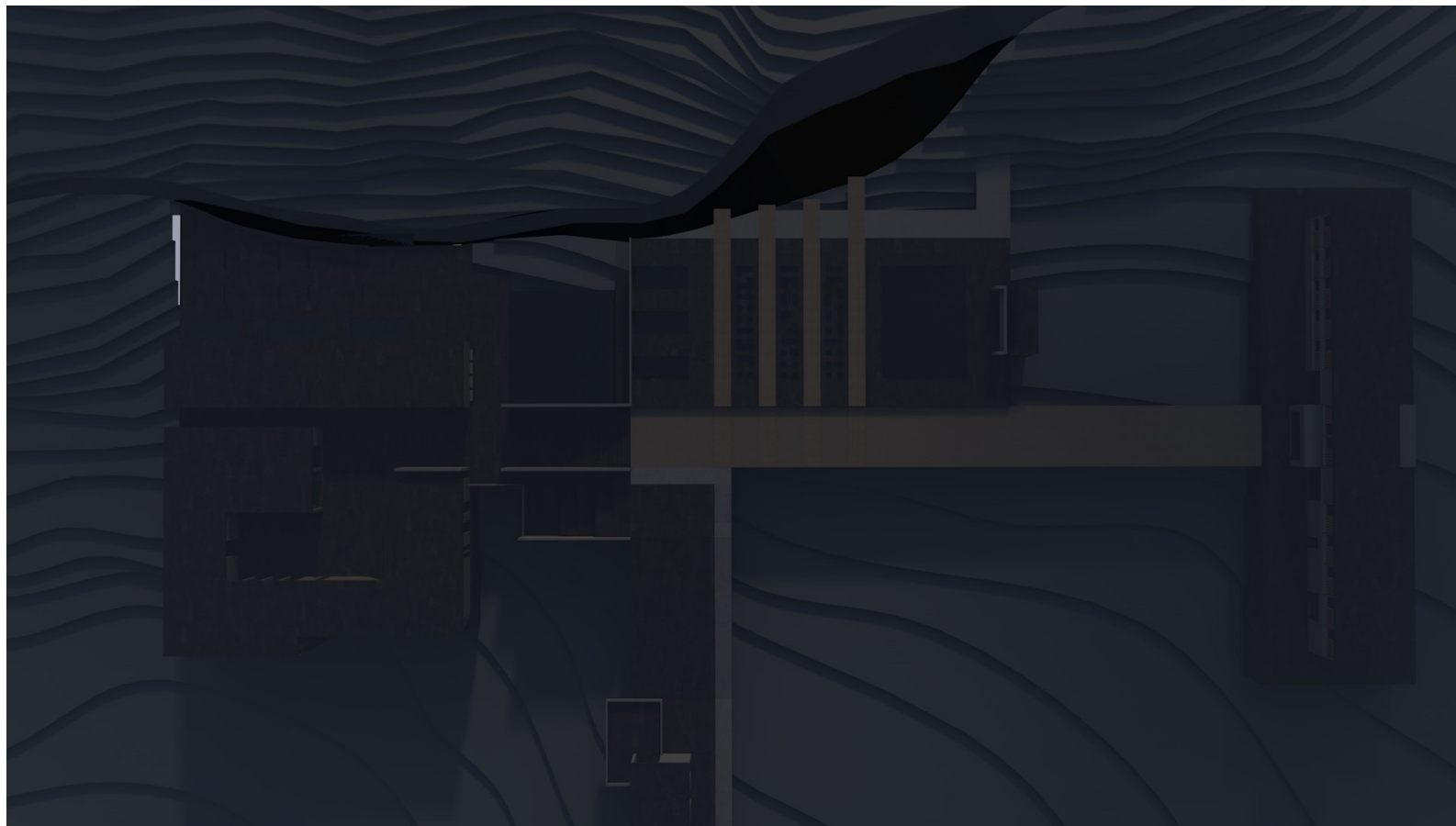
0μ 5μ 10μ 15μ 20μ

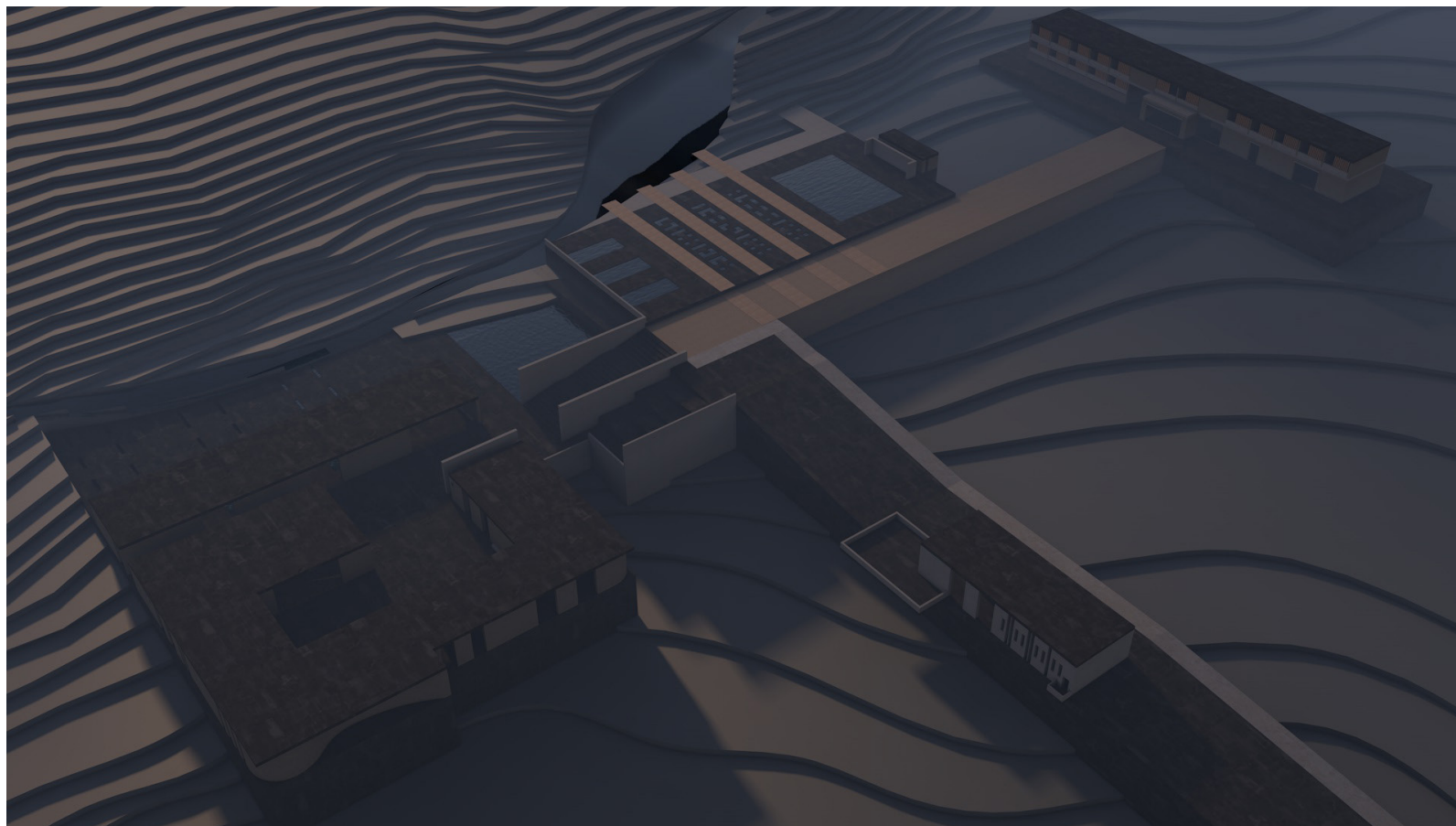

ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

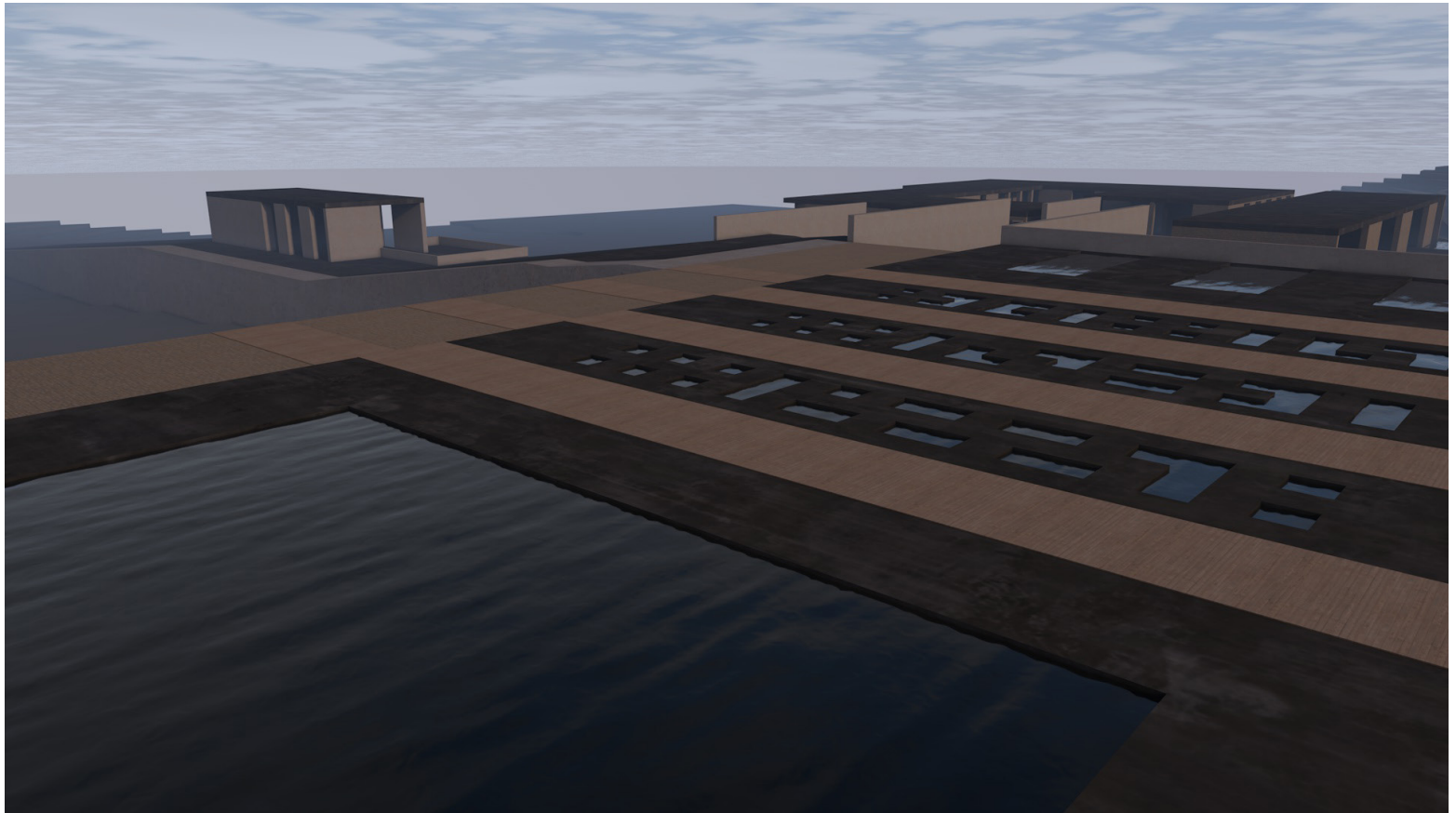

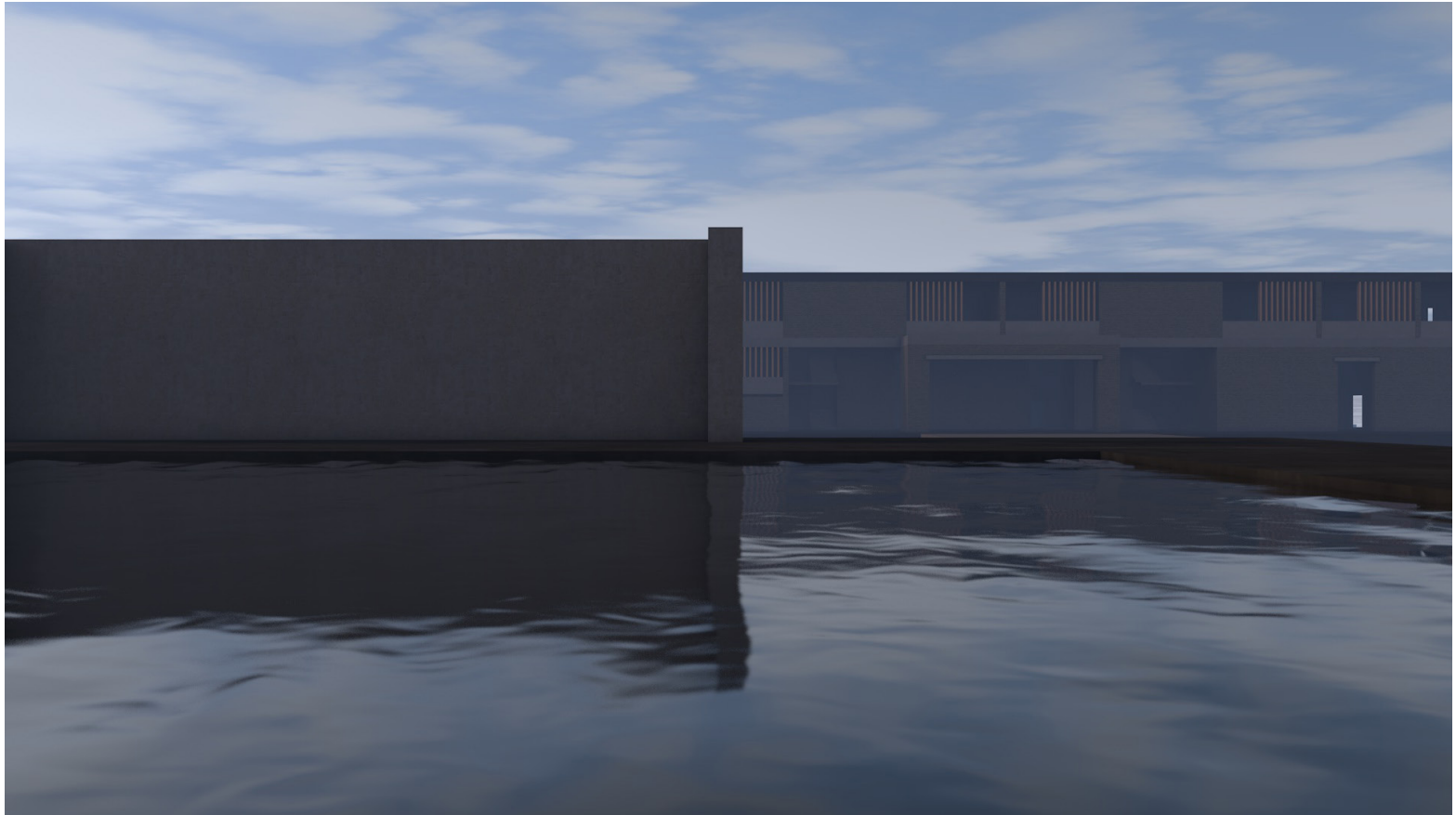
ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

Βιβλιογραφία

Ζαχαρόπουλος Κώστας, Μπαρμπίκας Ηλίας “Τα λουτρά της Ελλάδας”, Αθήνα Ιούλιος 2011

Κοινάκη Αικατερίνη, Πλούμη Μαρία, “Ιαματικός Τουρισμός: στοιχεία προσφοράς και ζήτησης στην Ελλάδα, συγκρίσεις με τη διεθνή εμπειρία και πρακτική”, Ηράκλειο 2007

Ηλίας Τασιός, “Ο ιαματικός τουρισμός στην Ελλάδα και οι προοπτικές ανάπτυξής του”, 2013

Κοκολάκη Κατερίνα, “Ο τουρισμός υγείας και η ανάπτυξή του στην Ελλάδα”, Ηράκλειο 2014

Δημοπούλου Νίκη, “Διπλωματική εργασία με θέμα: Θερμά Λουτρά”, Βόλος 2006

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Παπαδημητράκης Γιώργος, “Ιαματικός τουρισμός: μια εναλλακτική μορφή με σημαντικές προοπτικές στην Ελλάδα (www.taxohorizon.clud)

Κοκαλάς Θεόδωρος, “Ιαματικές πηγές” (www.iama.gr)

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

www.hradf.com/portfolio/view/138/iamatikh-phgh-thermopylwn